

Els quatre guanyadors dels premis Octubre 2009 (d'esquerra a dreta), Vicent Sanchis, Lluís Calvo, Manuel Molins i Rafa Gomar, al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

JORDI PLAY

Només la imaginació és real

La imaginació, l'audàcia i l'ambició literària van ser els protagonistes de la presentació a la premsa de les obres guanyadores dels premis Octubre, en els camps de la novel·la (Rafa Gomar), assaig (Vicent Sanchis), poesia (Lluís Calvo) i teatre (Manuel Molins).

Només la imaginació és real, diu el poeta William Carlos Williams. És el lema d'un altre poeta, Lluís Calvo. L'utilitza com a epígraf –un dels sis, li agraden els epígrafs– del llibre amb el qual va

obtenir el premi Octubre de poesia, *Col·lisions*.

És la primera idea que guia el llibre, va dir l'autor a l'esmorzar de presentació dels quatre llibres dels premis Octubre, el dia 16 de desembre a la

cafeteria del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB). La segona és l'audàcia.

Imaginació i audàcia també han empès Rafa Gomar, narrador i dietarista, a escriure *Andròmines*, la primera novel·la que publica, i Manuel Molins a escriure *Dones, dones, dones*, obra teatral que representa un pas endavant en la trajectòria del dramaturg, va indicar Francesc Foguet. Foguet ho proclama també al pròleg, des de l'inici: "Manuel Molins aporta una nova baula en la seva ja dilatadíssima trajectòria amb un text sorprenent que renova i enriqueix, tot preservant-los, l'estil i les constants de la seva dramàturgia."

Finalment, el premi d'assaig *Franco contra Flash Gordon*, de Vicent Sanchis, és la crònica de la lluita contra la imaginació i l'audàcia dels ninotaires

—els del *Cu-cut!*, per exemple— i autors de còmics, per part del poder, a l'Espanya del segle XX, especialment durant les dictadures. Però també per part dels editors mateix. El que va editar Flash Gordon durant la Segona República, va suprimir pits i cuixes amb trames i faldilles. Aquells pits i cuixes eren reals.

L'autocensura, sobretot durant el franquisme, va ser brutal, va dir Sanchis. Una publicació infantil i juvenil podia ser denunciada per un funcionari o un pare de família quan la veia en un quiosc, encara que hagués rebut l'autorització de la censura. I això imposava prudència. “Pocs se la van jugar”, diu Sanchis. Casos significatius, esmentats per l'estudiós del còmic: el governador civil de Barcelona va prohibir dues publicacions en català que havien estat autoritzades pel règim. Amb la llei Fraga del 66, les publicacions infantils i juvenils havien de passar la censura prèvia, a diferència de la premsa. I la normativa es va anar endurint, en comptes d'estovar-se. Per exemple, es va establir que no es podia discutir l'autoritat dels pares i si els ninotaires havien de crear fills trappelles, s'havien d'inventar una família formada per oncles i nebots.

Col·lisions. El llibre de Lluís Calvo, va dir Pere Ballart, membre del jurat, té una qualitat extraordinària, superior a la mitjana d'obres premiades, i consolida una estètica que té, en un altre premi Octubre, un precedent, el de Jordi Julià, premiat tres anys. “Poques vegades la unanimitat del jurat ha estat tan clara”, va dir.

Col·lisions, segons el presentador, té un fort component narratiu, sense deixar de ser líric. Més enllà de l'experimentalisme, el poeta defensa de valent l'ofici, la regularitat del vers. “Poca gent escriu alexandrins com Lluís Calvo”, va assegurar el gran expert en l'art poètic. La valentia del poeta es fa patent a l'hora de formular temes, amb la intenció de captar l'esperit del temps. (El poeta, diria ell mateix, no es limita a parlar de l'amor i del pas del temps, sinó de la realitat extravagant, grotesca, *freak*.) A l'hora d'apostar pels poemes llargs, sense oblidar els petits poemes aforístics.

De la presentació de Pere Ballart, l'autor es va quedar amb la paraula *audàcia*, a la qual va afegir la paraula *imaginació*. La imaginació, combinada amb l'audàcia, li va permetre d'omplir un poema aparentment realista i narratiu, d'imaginació verbal. “La imaginació —va afegir— provoca una espurna, un sobresalt, una imatge mental poderosa, provoca aquestes col·lisions.”

Dones, dones, dones. Francesc Foguet, encarregat de presentar l'obra teatral de Manuel Molins, va ser audaç. Va dir que *Dones, dones, dones* honora el premi, que el premi en surt beneficiat. Perquè l'obra “és una joia”, una joia per a tots els programadors. En una cultura teatral diversificada, va assegurar, Manuel Molins hauria estat representat en un hipotètic teatre nacional i els editors es barallarien per editar-lo.

El cas Molins, va continuar Foguet, és paradoxal. És una paradoxa que no hagi tingut una presència més clara a Barcelona. En sap les raons: és incòmode, des del punt de vista ideològic i estètic, amb una dramaturgia sòlida i potent, i allò que domina és la dramaturgia asexual. I va acabar recomanant que *Dones, dones, dones* es representi al Teatre Nacional de Catalunya.

Manuel Molins va començar reconeixent que si no és prou conegut a Barcelona és per culpa seva. Els anys 70, Xavier Fàbregas baixava molt a València i hi cooptava gent. “A mi —va confessar— no em va interessar gens la ideologia del senyor Fàbregas, massa *psucaire*, i jo em movia en uns altres àmbits. Jo no em vaig deixar portar.”

Si no creu necessari pujar a Barcelona és perquè, com Joan Fuster, creu en els Països Catalans transversals. “No entenc per què si els valencians pugen, els barcelonins no baixen. Això ens fa valencianets.”

Manuel Molins tenia ganes de desfer errors. “Un altre gran error —va dir— és la idea que el teatre només és per a representar. Aquesta idea ha fet molt de mal. Si un només va al teatre i no en llegeix, cau en el pensament institucional. Llegint, coneixes la vitalitat i la riquesa del nostre teatre.”

L'obra és un casament, però no és pas contat a la manera tradicional, sinó a través de la veu d'un grup de dones, una veu que reflecteix el pensament interior dels personatges. És una veu sense jo, o amb un jo múltiple. “Des del punt de vista tècnic és innovador”, va acabar dient.

El lector del llibre sabrà, gràcies al pròleg de Foguet, que es tracta d'una història rodolediana d'una família de la burgesia, confegida a partir de veus múltiples i desbordants, amb temàtiques que afecten especialment la tan esbombada condició femenina: la inferioritat en l'àmbit laboral, la submissió als codis mascles, les estretors de la revolució sexual, la violència exercida en el cos de la dona, la discriminació real per raó de sexe, la desparança dels emigrats o la desigualtat de la pobresa.

“Crítica, reivindicació i joc —conclou Foguet— es fonen en una peça valenta que, a més d'explorar les formes de la teatralitat, malda per esbatanar portes i finestres i insuflar aire nou en les claudes dels resclosits discursos de gènere.”

Andròmines. La novel·la de Rafa Gomar és una novel·la sobre la solitud, va dir Simona Skravec; sobre la solitud quotidiana, va completar l'autor.

El protagonista és acarat a la pena, al dolor, a la solitud quotidiana. És un periodista escriptor que mai no ha tingut una relació normal amb el món —el món no li agrada—, que fins i tot s'ha amagat sota pseudònims, i quan desapareix la persona que el relacionava amb el món, la dona, s'hi ha d'enfrontar directament, ha de reconsiderar la seva relació amb el món. I ho fa per mitjà d'objectes quotidians, d'andròmines.

Finalment, el llibre és un homenatge a la ciutat, a totes els ciutats, concretades en València. També un homenatge a la generació nascuda els anys 50. No hi ha trama, i l'argument són els sentiments, les emocions, la solitud, la mort i com enfrontar-se a la vida. Sense una trama forta, amb una atenció especial a les coses quotidianes, era molt complicat, va reconèixer l'autor, de captar l'interès del lector.

Lluís Bonada